

Exàmens: instrument o objectiu?

Una de les frases més repetides pels pares, siguin de la generació que siguin, és “A l’escola hi vas a aprendre”, però aquesta sentència amaga una gran quantitat de preguntes: Què s’hi va a aprendre a l’escola? Com sabem si un alumne està aprenent? Podem afirmar que, si un alumne aprova els exàmens que li posen a l’escola, està aprenent? Mirarem, al llarg d’aquest article, de donar resposta a tots aquests interrogants.

És clar que a l’escola s’hi va a aprendre i que aquest aprenentatge s’adquireix de manera progressiva. De cara a la planificació d’aquest procés d’aprenentatge, el que cal és definir-ne els objectius i fer un bon acompanyament a l’alumne per verificar que els vagi assolint. El mestre per poder fer aquesta tasca necessita saber en tot moment en quin punt del procés es troba l’alumne, com evoluciona i quines dificultats presenta. És evident, doncs, que cal avaluar aquest procés.

Però, abans de centrar-nos en l’avaluació, caldrà que definim en relació amb què volem avaluar els alumnes. Si l’objectiu del procés formador és només que els alumnes passin una prova per accedir als estudis universitaris, l’avaluació s’ha de fer amb referència a aquests paràmetres, però com és ben sabut, **a la Fundació Escoles Garbí l’objectiu és més ampli, és l’educació integral dels alumnes. L’escola persegueix la idea de formar els infants perquè esdevinguin homes i dones del demà, lliures, competents i solidaris.** Així doncs, l’objectiu s’allunya de la idea restrictiva de la formació acadèmica i s’apropa a una formació en totes les àrees i àmbits que defineixen la persona. De manera concreta podem afirmar que a l’escola ens comprometem a articular la formació de tots els nostres alumnes en tres grans eixos (pensar, sentir i estimar), desglossats en les 10 finalitats educatives.

FINALITATS EDUCATIVES

PENSAR

Impulsar l'interès per aprendre. Formar l'esperit crític i autocrític, orientar en la tria i la presa de decisions.

4. COMPETÈNCIA COMUNICATIVA
Resoldre situacions comunicatives de manera autònoma, amb adequació, coherència i cohesió, mitjançant un bon domini de la comprensió i de l'expressió oral, escrita i audiovisual, amb les diferents llengües.
7. COMPETÈNCIA D'APRENDRE A APRENDRE
Optimitzar l'ús de diferents recursos per informar-se, aprendre, comunicar-se i resoldre situacions reals de manera eficient.
6. COMPETÈNCIA D'AUTONOMIA I INICIATIVA PERSONAL
Prendre decisions fonamentades i assumir responsabilitats, amb reflexió, empremadoria i confiança.
9. COMPETÈNCIA CIENTÍFICA I MATEMÀTICA
Resoldre problemes quotidians utilitzant el raonament, seguint el mètode científic i l'ús dels instruments i de les estratègies més eficients.

SENTIR

Generar la il·lusió de viure l'escola i la societat, ajudar a desvetllar els sentiments.

8. COMPETÈNCIA ESTÈTICA
Entendre l'art com a mitjà de comunicació universal per construir un ideal de bellesa personal.
10. COMPETÈNCIA DE SALUT I BENESTAR
Tenir un comportament personal i social equilibrat amb uns hàbits saludables, valorant l'activitat física i esportiva, el coneixement i l'acceptació del funcionament del propi cos i dels altres, tot respectant-ne les diferències.

ESTIMAR

Impulsar l'acció cooperadora, promoure el treball en equip, valorar el respecte a l'entorn natural i humà.

1. COMPETÈNCIA CIUTADANA
Actuar com a ciutadans responsables i lliures, exercint els seus drets i deures, sempre potenciant el diàleg i la mediació en la resolució de conflictes.
2. COMPETÈNCIA DE RESPECTE I ESTIMA
Actuar amb respecte i estima cap a les persones i els espais compartits, emprant les bones maneres en les relacions socials tot valorant la bellesa i harmonia dels espais.
3. COMPETÈNCIA PER A LA CONVIVÈNCIA I EL COMPROMÍS
Prendre compromisos responsables per a una convivència harmoniosa, interactuant en diferents contextos socials i culturals, bo i reforçant el sentiment de pertinença al país.
5. COMPETÈNCIA DE RESPECTE I SOLIDARITAT
Prendre decisions compromeses amb el món que l'envolta i actuar amb respecte i solidaritat.

Ara que ja tenim clars quins són els objectius del procés d'aprenentatge que s'esdevé a l'escola, cal que determinem de quina manera els farem l'acompanyament. Una de les eines importants en aquest procés és l'avaluació, la qual té dos objectius principals: per una banda és un mitjà per identificar les dificultats (i així poder dotar l'alumne amb eines que li permetin superar-les), però també ens indica què ha après. **Cal deslligar l'avaluació de la idea punitiva i acostar-la al concepte d'oportunitat educativa perquè avaluem per millorar el procés d'aprenentatge i no per castigar l'alumne.** L'avaluació ha de ser substancial, ha de proporcionar feedback i ha de permetre descobrir aspectes de millora. Així doncs, si després d'un procés avaluador detectem un alumne que no assoleix els objectius marcats a nivell personal, haurem d'usar aquesta informació per determinar què és el que li està impedit avançar i quines són les seves dificultats. I també és el moment de detectar les potencialitats que l'alumne mostra. Aquesta informació ens

permetrà poder-lo dotar d'eines i estratègies per tal que superi els obstacles i pugui continuar endavant amb el seu procés d'aprenentatge. Així doncs, podem dir **que l'objectiu de l'avaluació és conèixer en quin moment de l'aprenentatge passa cada alumne i valorar-ne les dificultats i fortaleces observades, per poder guiar-lo en la consecució dels seus objectius formatius.** I com que aquests objectius no són universals, sinó que els personalitzem en funció de cada alumne, haurem de centrar l'avaluació en les capacitats personals de cadascun d'ells per assolir els objectius i deixar de banda els barems estàndards que històricament s'havien emprat a nivell escolar. Com ja hem comentat abans, la informació prèvia a l'avaluació és la que ens permet poder realitzar-la i fer l'acompanyament de l'alumne. La força de l'avaluació recau en el fet que sigui una anàlisi que integri diferents punts de vista. **És important que l'alumne es pugui avaluar (l'autoavaluació), que els alumnes es puguin avaluar entre ells (la coavaluació) i que hi hagi un agent avaluador extern (l'heteroavaluació).** Quan avaluem des d'aquests tres punts de vista és molt més fàcil que l'alumne integri en quins espais té marge de millora, perquè hi ha una reflexió molt més profunda del propi procés d'adquisició de nous aprenentatges. Hi ha moltes eines que ens permeten tenir informació objectiva per poder fer una avaluació correcta de cadascun dels alumnes. D'entre totes, els exàmens són, sense dubte, dels més populars. Podem dir que si els alumnes creuen que el que venen a fer a l'escola és aprovar els diferents exàmens que van tenint, alguna cosa hem fet malament perquè el que han entès és que estudia per aprovar, quan el que pretenem és que estudiï per aprendre i per formar-se. Així doncs, si l'objectiu és només aprovar l'examen, malament. **L'examen tan sols ha de ser un instrument (i mai l'únic) per saber on és l'alumne amb relació al seu procés d'aprenentatge.** Però, malauradament, la societat encara té una certa consideració històrica de l'avaluació com a eina sancionadora i qualificadora.

Etimològicament, examinar-se seria semblant a pesar-se, ja que en llatí la paraula "examen" significa "agulla" de la balança i, per extensió, l'acte de pesar, de controlar. I això és el que ha de ser un examen: una balisa de control. **Els exàmens, com a tals, s'empren poc a les nostres escoles ja que hi promovem un estil avaluador continu, que s'estén al llarg de les diferents unitats temporals i que recull múltiples evidències d'aprenentatge.** Considerem que el fet que un alumne superi un examen no implica que hagi après tots els objectius que té marcats. Implica, solament, que sap respondre correctament a una sèrie de qüestions, que ha memoritzat amb més o menys encerts alguns elements i, en el millor dels casos, només ha après algun procés per resoldre una situació problemàtica. Però, com ja hem esmentat anteriorment, a la nostra escola promovem la formació integral dels alumnes i molts d'aquests aprenentatges no podrien pas ser avaluats a través d'un examen. Creuen que seria possible fer un examen per determinar si un alumne ha après a comportar-se de manera responsable i solidària amb els companys? O, seria possible a través d'un examen avaluar si un grup d'alumnes saben treballar en grup, organitzar-se la feina i atribuir-se les diferents funcions a fi que el grup funcioni de manera autònoma? És evident que, com a eina, els exàmens tenen moltes limitacions i és per aquest motiu que a l'escola en fem un ús puntual i limitat per avaluar un tipus d'aprenentatges molt concrets. Queda clar, doncs, que **estimulem l'aprenentatge dels nostres nois i noies perquè aprenguin i no pas perquè aprovin.**

Per saber-ne més:

- Una altra forma d'avaluar (més enllà de l'examen i la nota) és possible <https://diarieducacio.cat/una-altra-forma-davaluar-mes-e-nlla-de-lexamen-i-la-nota-es-possible/>
- Estudiem per aprendre o per aprovar?

https://criatures.ara.cat/escola/sestudia-per-aprendre-o-aprovar_1_1306835.html